

הלוואה לחברת בת - שלא הושבה - תוכר כהפסד עסקי

יוני 2016
חוזר מקצועי מספר 44/16

ברצוננו לעדכנכם, בפסק דינו של בית המשפט המחוזי¹ הקובע, כי הלוואה שניתנה לחברת בת, לצורך תשלום מקדמה למתווך לשם קידום מיזם, ולא הוחזרה - תחשב בחברה כהוצאה עסקית.

להלן עיקרי פסק הדין:

לחברת עטיה הוצע, לתווך בין עיריית זאגרב שבקרואטיה לבין חברה מקומית, אשר ביכולתה להשיג זיכיון לביצוע פרויקט, בו העירייה היתה מעוניינת.

החברה שכרה את שירותיו של מתווך, אשר יכול להגביר את סיכוייה לזכות במכרז. שכר המתווך הותנה בהצלחת התיווך. החברה שילמה מקדמה על חשבון שכר הטרחה, באמצעות חברת בת שלה. במהלך התקופה המתווך נפטר וכספי המקדמה לא הושבו.

לטענת החברה, חברת הבת הישראלית והחברה המקומית, שבבעלות חברת הבת, היו חסרות תוכן ופעילות והוקמו כתוצאה מאילוצים טכניים, ורק היא עצמה פעלה בעניין הפרויקט, במהלך עסקיה הרגילים בתחום הייזום והתיווך. לפיכך, המקדמה ששולמה היא הוצאה פירותית, אשר הוצאה במהלך עסקיה הרגילים. לחלופין, ההלוואה הפכה ל"חוב רע שהתהווה בעסק", ועל כן, מותר בניכוי.

לטענת פקיד השומה, המקדמה מהווה הוצאה הונית, אשר הוצאה לשם זכייה במכרז.

בית המשפט הדגיש, כי ייתכן ובמקרה בו יוכח, כי אין כל תוכן של ממש בתאגיד מסוים וכי הוא נעדר משמעות כלכלית, משפטית ומיסוית - ניתן יהיה "לדלג" מעליו לבקשת הנישום.

האם אי השבת ההלוואה תוכר כהפסד עסקי?

היות והחברה מדווחת על בסיס מזומן לא ניתן להחיל עליה את סעיף 17(4) לפקודה המתיר ניכוי חובות אבודים. כמו כן, אין המדובר במצב של חוב מסחרי שוטף שלא נפרע על ידי לקוח, אלא במקרה של אי החזרת קרן הלוואה.

בהתאם לפסיקה קודמת², בנסיבות המתאימות אובדנה של קרן הלוואה עשוי ליצור הוצאה פירותית בידי המלווה. יש לערוך אבחנה בין מימון שניתן על מנת ליצור הזדמנות עסקית חדשה, שהיא בבחינת עסקה שוטפת, שמתבצעת ומסתיימת במהלך המסחר הרגיל, לבין מימון שניתן על מנת ליצור הזדמנות עסקית חדשה, שעשויה להוות עבור הגוף המממן מקור הכנסה חדש וקבוע.

¹ ע"מ 14-01-48488-01 עטיה נכסים והשקעות בע"מ נ' פקיד שומה.

² ע"א 210/67 פיגוז חברה לשיווק בע"מ נ' פשמ"ג, ע"א 404/62 שריון כרום צפוי מתכות בע"מ נ' פקיד שומה תל אביב, ע"א 404/65 פרדס סינדיקט בע"מ נ' פשמ"ג ו-ע"א 937/90 אוגדה השקעות בע"מ נ' פקיד שומה תל אביב 4.

נסיבות המקרה הנוכחי מאפשרות הסקת מסקנה כי ההפסד הוא פירותי:

- ההקשר המסחרי הכללי של התעסקות החברה בפרויקט היה של ייזום ותיווך ולא של הקמה והפעלה לטווח הארוך.
השגת הזיכיון לא נועדה להקנות יתרון מתמיד, אלא אמצעי לעשיית עסקה קצרת טווח.
כידוע הוצאה הונית נבדלת מהוצאה שוטפת, בעיקר בשל היתרון המתמיד (טובת ההנאה ארוכת הטווח) שהיא נועדה להצמיח.
- בית המשפט קבע, כי היות ותפקיד החברה היה ליזום את העסקה בתמורה לעמלה מידית ולא להפעיל את הפרויקט - דבר העשוי לקחת זמן רב - פעילותה נעשתה, מבחינתה, במישור הפירותי ולא במישור ההון.

טענת החברה, כי אבדן קרן ההלוואה, שהיא העניקה לחברת הבת, יצר הוצאה פירותית (הפסד עסקי) - התקבלה³, ואילו טענתה, כי תשלום המקדמה למתווך מהווה הוצאה שהיא עצמה הוציאה, וכי חברת הבת והחברה המקומית היו חסרות משמעות - נדחתה.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות לרו"ח יוסי שלם, בטלפון: 03-6382845
yosys@mbtcpa.co.il

³ בדומה למה שנפסק בפסק דין מחוזי תל אביב עמ 1113/04 חברת רחובות הירוקה בע"מ נגד פקיד שומה גוש דן - בו נקבע, כי "הכלל להתרת הניכוי הוא שהחוב נתגבש במהלך הסחר הרגיל, כגון עקב תשלום עבור סחורות ושירותים, ובשונה מהלוואה להון תפעול, להשבחה או למטרה אחרת שטיבה הוני".